

Justitieminister Beatrice Ask och de andra politikerna ska inte rusa i väg och lagstifta, skriver Nils Funcke. Foto: Stefan Söderström

Vår yttrandefrihet är inget särintresse

Näthatet måste tas på största allvar - men det är i främst en prioriteringsfråga för rättsväsendet och inte för lagstiftaren, skriver Nils Funcke.

Det finns i dag möjligheter att beivra ärekränkningar, olaga hot, ofredande, sexuellt ofredande, förföljelse och andra brott som brukar inkluderas i det något luddiga begreppet näthat.

Justitieminister Beatrice Ask, M, regeringen, partiernas rättspolitiska talepersoner liksom ledamöterna i justitieutskottet ska inte rusa iväg och stifta nya lagar som inte är noggsamt övervägda.

Mitt i den uppflyttande debatten om näthatet finns det anledning att tömma ismaskinerna till skydd för den allmänna yttrandefriheten. Den yttrandefrihet som ger miljoner svenskar rätt att ge hals åt sina åsikter på textade plakater, från talarstolar och inte minst webbplatser.

Tunga juridiska instanser kräver med olika intensitet och i olika tonlägen att integritetsintrång eller integritetskränkningar ska straffbeläggas. De gör det i sina remissyttranden över Yttrandefrihetskommitténs förslag.

Bland andra JO, JK, Svea Hovrätt, Datainspektionen, Domstolsverket och Hovrätten i Västra Sverige.

De är i stort samstämmiga i att det behövs en bestämmelse som omfattar yttranden som inte omfattas av tryckfrihetsförordningen, TF, och yttrandefrihetsgrundlagen, YGL.

I en försiktigt avvägd formulering skrev Yttrandefrihetskommittén att den bild kommittén "fått" ger "vid handen" att det förekommer integritetskränkningar i en "inte obetydlig omfattning" som "inte alltid kan beivras" och därför finns det anledning för regeringen "att överväga lagstiftning" utanför TF och YGL.

Detta tolkar flera av remissinstanserna att kommittén efter "undersökningar" kommit till slutsatsen att en straffbestämmelse behövs och "bör" införas.

Det är en variant av debattknepet att ta någons åsikt och skruva till den ett eller flera varv för att därefter polemisera mot den. Varianten består i att man skalar av en slutsats alla nyanser och reservationer så den bättre stämmer med den egna bilden av verkligheten och understödjer de egna politiska ambitionerna.

Tjuvknepen tillhör den politiska debatten och får väl inom rimliga gränser anses acceptabelt. Ibland kanske till och med nyttig.

Men det lämpliga i att juridiska instanser glider på formuleringar för att förstärka sina argument kan starkt ifrågasättas. I synnerhet som det gäller en bestämmelse som berör en grundlagsskyddad rättighet.

Kommitténs utmätta tid, kraft och mandat räckte bara för en undersökning inom TF/YGL-området. Någon kartläggning utanför den särskilt starkt reglerade yttrandefriheten har kommittén trots vad vissa remissinstanser hävdar inte gjort. Kommitténs skrivning om kränkningar utanför TF och YGL ska mer ses som ett uttryck för en politisk viljeyttring att ge alla något.

Därmed inte sagt att det inte behövs en straffbestämmelse utanför TF/YGL.

Men regeringen bör inte med stöd av remissinstanserna rusa iväg.

Det saknas inte exempel på övergrepp men däremot saknas en samlad bedömning av hur vanliga kränkningar är, var de sker, hur allvarliga de är och i vad mån befintliga lagar kan användas.

Hur upprörda känslorna än är, inte minst i kölvattnet av debatten om "näthat", är inte och får inte införandet av en straffbestämmelse ses som en renodlad integritetsfråga. Intresset av ett integritetsskydd måste vägas mot betydelsen av den allmänna yttrandefriheten som också den har grundlagsskydd i regeringsformen.

Två intressen står emot varandra och måste vägas på guldväg.

Det är en självklarhet att de etablerade medierna främst vakar över yttrandefrihetsgrundlagarna. Även om de är till för alla utgör de ett starkt skydd för en oberoende journalistik och granskning. Om medierna inte också slår vakt om den allmänna yttrandefriheten kan det uppfattas som att man bara ser till sitt eget intresse.

Etsar sig bilden fast av de etablerade medierna som ett "särintresse" finns risken att medierna inte kan räkna med något folkligt stöd om lagstiftaren försöker inskränker den särskilt starka yttrandefriheten enligt TF och YGL.

Yttrandefrihetskommittén kom visserligen fram till att grova integritetsintrång med enstaka undantag överhuvudtaget inte förekommer inom TF-YGL området och att det i dag inte är motiverat att införa en integritetsbestämmelse i TF och YGL. Men slutsatsen utmanas starkt av bland andra JO, Domstolsverket, JK och Svea Hovrätt. De hävdar att en integritetsbestämmelse bör omfatta alla yttranden.

Den allmänna yttrandefriheten saknar till skillnad mot medierna en företrädare och en organiserad röst. Därför finns risken att den blir ett lätt byte om alliansregeringen sätter integritetsintresset i första rummet. Grånade publicister bör mana lagstiftaren till iskyla så att integritetsintresset inte drivs så långt att den beskär den breda allmänhetens rätt att från talarstolar, i demonstrationståg och på nätet ge uttryck för sina åsikter och värderingar. Vi får inte heller låta näthatsdebatten - som i stor utsträckning kretsar kring redan kriminella handlingar som olaga hot, förtal och hets mot folkgrupp - användas som murbräcka av de krafter som nu letar efter argument för att inskränka vår yttrandefrihet.

Nils Funcke

Publicist och yttrandefrihetsexpert

Av Sidan 4

fjarde.sidan@expressen.se

Publicerad 10 feb 2013 08:05

Adress till denna artikel:

<http://www.expressen.se/debatt/var-yttrandefrihet-ar-inget-sarintresse>